

Startuje nová éra energetiky. MŽP podpoří zakládání energetických komunit, prosperujících díky obnovitelným zdrojům energie

10.11.2023 - | Ministerstvo životního prostředí ČR

Komunitní energetika napojená na energii ze slunce nebo z větru přináší řadu výhod, které tu nikdy nebyly. Napojení na obnovitelné zdroje energie snižuje závislost na fosilních palivech a zvyšuje energetickou suverenitu místních komunit. Navíc přináší ekonomické výhody pro všechny zapojené do tohoto systému. Ministerstvo životního prostředí otevírá díky prostředkům Národního plánu obnovy unikátní výzvu z Národního programu Životní prostředí. Podpořit má zakládání energetických společenství, která jsou nezbytným předpokladem pro rozvoj komunitní energetiky v ČR. Příjem zájemců se otevírá 1. prosince, kdy ve dvoukolové soutěžní výzvě bude vybráno k podpoře minimálně 40 zájemců. Celková alokace výzvy je 98 milionů korun, dotace může dosahovat až 3 milionů korun.

„Komunitní energetika je další krok, kterým se posouváme k energetice nové doby. Díky obnovitelným zdrojům se energie stává lokálním produktem, který se vyrábí i spotřebovává v jednom místě. Tenhle nový rozměr lidem ještě víc přibližuje výhody a lehkost energie ze slunce a větru, dává možnost energetické nezávislosti a ekonomické neohroženosti v nejistých dobách. V neposlední řadě je pak třeba vyzdvihnout přínosy této čisté energie pro životní prostředí. Komunitní energetika je budoucnost založená na obnovitelných zdrojích, zároveň vlastněná ne velkými společnostmi, ale malými skupinami občanů nebo svazky obcí. Do roku 2030 potřebujeme navíc energii z obnovitelných zdrojů zpětinásobit a k tomu nám pomůže komunitní energetika. To nám přinese energetickou bezpečnost, soběstačnost a svobodu,“ uvedl ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL) s tím, že účelem komunitní energetiky je podpora decentralizace a demokratizace energetiky. „Cílem je zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie, zvýšit energetickou účinnost a boj proti energetické chudobě, zejména v domácnostech a malých a středních podnicích. Zakládání energetických společenství je jedním z našich kroků směrem k dosažení těchto cílů,“ doplnil ministr Hladík.

Energetická společenství (ES) jsou jednou z možností, jak se může spotřebitel zapojit do výroby elektřiny – spojit se s dalšími spotřebiteli a společně investovat do komunitní výroby a efektivně využívat vyrobené energie. Nová výzva je určena pro veřejný sektor (zejména obce a jimi založené spolky jako dobrovolné svazky obcí, mikroregiony apod.), podnikatelský sektor (pouze fyzické osoby podnikající, malé a střední podniky), sektor domácností (zejména vlastníci nebo nájemníci bytových jednotek, rodinných domů, bytových domů, bytová družstva, SV) a občanský sektor (zejména spolky, církve, nadace apod.)

„Členové společenství mají zájem společně sdílet přínosy efektivnějšího spotřebovávání energie ze síťových, ale zejména z lokálních obnovitelných zdrojů energie, a budou určitým způsobem také sdílet náklady na výrobu energie z těchto zdrojů. Způsob sdílení je nutné před založením energetického společenství připravit a smluvně zakotvit. Může se to zdát jako drobná podpora, ale jde o docela hodně kroků, které je potřeba promyslet a administrativně připravit,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík.

Zálohy až na 60 % celkové dotace

Výzva je určena na podporu zakládání energetických společenství, konkrétně na zpracování podkladových materiálů, proškolení a činnost koordinátora a na další související aktivity potřebné ke vzniku energetického společenství. V této chvíli chceme podpořit vznik minimálně 40 projektů o různé velikosti a složitosti. *„Resort životního prostředí je ministerstvem budoucnosti, proto vypisujeme tuto unikátní výzvu, financovanou z Národního plánu obnovy. Na podporu komunitní energetiky půjde 98 milionů korun. Dohromady lze poskytnout finanční podporu ve výši až 90 % pro subjekty, kteří nejsou plátcí DPH, což platí zejména pro veřejný a občanský sektor,“* uvedl ministr Hladík s tím, že pro plátce DPH může být výše podpory 70 %. *„Zálohově je navíc možné získat až 60 % celkové dotace. Zbytek po vyúčtování a doložení podkladových materiálů,“* doplnil ministr. O podporu mohou žádat různé subjekty, včetně bytových družstev, společenství vlastníků jednotek, nájemníci bytových jednotek, územní samosprávné celky, příspěvkové organizace či obchodní společnosti v jejich vlastnictví, dobrovolné svazky obcí a další právnické osoby.

„Podporované činnosti zahrnují proces založení energetického společenství, včetně zpracování technických, ekonomických a právních materiálů, a také aktivity potřebné k jeho vzniku. Přispějeme i na osvětové a propagační aktivity, jako jsou plánovací workshopy, občanská shromáždění, propagace obnovitelných zdrojů energie v komunitě a v neposlední řadě i činnost koordinátora energetického společenství. Koordinátor energetického společenství, který má klíčovou roli při řízení a přípravě aktivit, je povinen absolvovat školení ke komunitní energetice,“ doplnil ministr Hladík.

Finanční podpora je rozdělena do čtyř kategorií podle náročnosti založení energetického společenství: Kategorie 1: Podpora až 600 000 Kč pro ES omezená na rodinné a bytové domy. Kategorie 2: Podpora až 1 500 000 Kč pro ES s členy ze stejného sektoru (například několik budov veřejného subjektu jako jsou obce či nadace) Kategorie 3: Podpora až 3 000 000 Kč pro ES s různými členy – kombinace veřejného, podnikatelského, občanského sektoru a domácností Kategorie 3+: Podpora až 3 000 000 Kč pro ES s různými členy, které působí na území minimálně tří sousedních obcí s rozšířenou působností.

Důležité je připomenout, že podpora se v rámci jednotlivých kategorií sčítá. *„Pokud budou v kategorii 1 zapojeny do energetického společenství například dva bytové domy s celkem 40 odběrnými místy a 10 rodinných domů bude podpora celkem 380 000 Kč (40x5 000 + 2x40 000 + 10x10 000). Pokud budou v daném projektu ES tři různé způsoby využití stavby (například škola, ČOV, bytový dům) a dva typy žadatelů s vazbou na odběrné místo (například obec a SVJ), pak projekt v kategorii 3 získá podporu celkem 1 700 000 Kč (3x300 000 + 2x400 000),“* vysvětlil **ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.**

Podávání žádostí

Žadatelé budou předkládat záměry a podávat žádosti ve dvoukolové soutěžní výzvě. První kolo pro předkládání záměrů na vytvoření energetického společenství bude otevřeno od 1. prosince 2023 od 10:00 do 31. ledna 2024 do 15:00. Výběr záměrů k postupu do druhého kola bude zajištěn MŽP. Druhé kolo pro podávání žádostí o podporu bude vypsáno až po vyhodnocení záměrů z prvního kola. Druhé kolo již bude administrovat SFŽP ČR.

„Žádost lze podat před, v průběhu i po realizaci energetického společenství. V prvním kole budou předkládány projektové záměry. Ty budou hodnoceny podle 12 kvantitativních a kvalitativních kritérií. Do druhého kola by mělo postoupit minimálně 40 projektů, přesný počet se bude odvíjet od kvality projektů a výše požadované podpory. Projekty doporučené hodnotící komisí k podpoře budou moci podat již vlastní žádost o podporu. Podání a administrace projektu probíhá kompletně online přes portál AIS SFŽP na adrese zadosti.sfzp.cz,“ uvedl Petr Valdman.

Projekty budou hodnoceny podle záměru a budou se jim přidělovat body v kvantitativních i kvalitativních kritériích. Minimální výsledná bodová hranice pro postup je 30 bodů. Do kvantitativních kritérií patří nákladovost projektu, jeho velikost a komplexnost záměru. V kvalitativních kritériích se bude hodnotit kvalita záměru, opatření ke snížení energetické náročnosti objektů, využití obnovitelných zdrojů energie (OZE), ukládání energie a řízení jejího využití, zkušenost s provozováním OZE, participativní tvorba ES a jeho strategická vize.

Pro získání doplatku podpory bude nezbytné doložit zpracování podkladových analytických materiálů potřebných pro založení energetického společenství. „Při jejich zpracování je třeba dbát na jejich vzájemnou koordinaci a provázanost, to chceme zdůraznit,“ doplnil ředitel Valdman.

Výše dotační podpory (PDF, 78 kB)

Podkladové materiály (PDF, 45 kB)

Pro vznik energetického společenství je nezbytná osvěta a vzdělávání. „*Propagace obnovitelných zdrojů na úrovni obcí, vzdělávací workshopy nebo představení vzniku ES spoluobčanům. Všechny tyto aktivity je nutné dělat, aby se komunitní energetika mohla opravdu rozvinout. Část získané podpory je proto nutné vložit právě do propagace a osvěty,*“ řekl ministr Hladík s tím, že každé takové společenství by mělo mít svého koordinátora, který ohlídá jednotlivé kroky potřebné pro založení energetického společenství.

„*Komunitní energetika je nedílnou součástí energetické transformace. Energetická společenství podpoří lokální spotřebu energie z obnovitelných zdrojů a pomohou domácnostem chránit před růstem cen energie na trhu. Pro kvalitní rozběh pilotních projektů je klíčovou podmínkou informační podpora včetně představení realistických možností využití jednotlivých technologických řešení. Ministerstvo životního prostředí může nabídnout obcím a dalším zájemcům o sdílení energie manuály, návody i interaktivní nástroje, které vznikají díky běžícímu projektu realizované za podpory Technologické agentury ČR,*“ říká **Martin Sedlák, programový ředitel Svazu moderní energetiky a poradce ministra životního prostředí pro oblast energetiky.**

Podporu energetického společenství si chválí i samotní starostové obcí. „*Komunitní energetika je pro mě snahou obcí přiblížit se k soběstačnosti či dílčí nezávislosti na externích dodavatelích energií. Jde o zcela zásadní téma, kterému se konečně dostává patřičné pozornosti. Donedávna nemyslitelné věci už jsou dnes možné, nebo brzy budou. Proč? Protože dávají smysl. Systém výroby, spotřeby i akumulace energií lze i v menších obcích připravit tak, aby z nich těžili v první řadě místní obyvatelé. Zároveň se i v řadě dalších oblastí – ať jde o technické služby, odpadové hospodářství nebo třeba vodovody a kanalizace – ukázalo, že obce dovedou být velmi dobrými hospodáři, a občané to dokáží vycítit a ocenit. Z těchto předpokladů vycházíme i my ve Slatinicích. Chceme vytvořit takový energetický systém, který bude elektrickou energii vyrábět, spotřebovávat i akumulovat. U nás již existují, nebo se brzy spustí projekty fotovoltaiky (výroba) či přečerpávací vodní elektrárny (akumulace) či nových progresivních služeb pro naše občany, jakými jsou zimní chlazené kluziště nebo třeba termální lázně (spotřeba),*“ uvedl **Ondřej Míkmek, starosta obce Slatinice.** Podporované projekty musejí být realizovány do 31. prosince 2025 a mohou zahrnovat pouze způsobilé výdaje vynaložené po 1. lednu 2022.

Žádosti je možné podávat elektronicky prostřednictvím Státního fondu životního prostředí ČR na jeho webových stránkách. Žadatelé mohou také získat informace prostřednictvím kontaktního formuláře dostupného na stránkách programu, případně mohou kontaktovat příslušné krajské pracovníky SFŽP ČR nebo MŽP.

Dotační titul se opírá zejména o novelu energetického zákona (známá jako Lex OZE 2) , která je v současné době v legislativním procesu. Předpokládá se, že do doby skutečného založení podpořených budoucích energetických společenství, bude novela zákona v platnosti.

https://www.mzp.cz/cz/news_20231110_Startuje-nova-era-energetiky-MZP-podpori-zakladani-energetickych-komunit